

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMAS

REZOLIUCIJA DĖL LIETUVOS ŽYDŲ ŽŪTIES – HOLOKAUSTO LIETUVOJE 80-MEČIO ATMINTIES

2021 m. rugsėjo 23 d. Nr. XIV-542
Vilnius

Lietuvos Respublikos Seimas,

minėdamas Lietuvos žydų genocido dieną ir Holokausto pradžios Lietuvoje 80-ąsias metines;

reikšdamas nuoširdžią pagarbą Holokausto aukoms;

atkreipdamas dėmesį į Holokausto unikalumą;

primindamas, kad Antrojo pasaulinio karo metais naciai ir jų vietiniai kolaborantai nužudė apie 94 procentus iš daugiau kaip 200 tūkstančių žydų tautybės Lietuvos piliečių;

atmindamas ir visų kitų tautybių Lietuvos piliečius, žuvusius nuo Trečiojo reicho teroro;

pažymėdamas, kad žydų tautos tragedija kartu yra ir visos Lietuvos milžiniška netektis, dėl kurios šalis prarado fenomenalų intelektualinį, kultūrinį, politinį ir ekonominį potencialą;

vertindamas Lietuvos žydų indėlį į Lietuvos valstybės kūrimą, litvakų kultūros reikšmę ir istorinio teisingumo svarbą Lietuvos valstybei bei pilietinei visuomenei;

pažymėdamas, kad Holokaustas buvo didžiulis smūgis Europos jidiš kultūrai;

pridurdamas, kad sovietinio režimo represijos prieš jidiš kultūrą, sunaikinant žydų švietimo sistemą, uždarant Vilniaus žydų muziejų, buvo vienas iš paskutinių smūgių šiai Europos kultūrai;

atmindamas savo gyvybėmis rizikavusius žydų gelbėtojus, Pasaulio tautų teisuolius Lietuvoje, kurie siaubingo Holokausto metu nešė viltį ir šviesą;

tęsdamas Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintą darnaus tautų sugyvenimo, kovos su bet kokiomis antisemitizmo apraiškomis politiką,

jaučia Lietuvos Respublikos moralinę pareigą remti žydų tautos valstybingumo pagrindą – Izraelio Valstybę, atsižvelgiant į tai, kad Holokausto metu žuvo didžioji žydų tautos dalis;

ragina Lietuvos savivaldybes įamžinti visas žydų masinių žudynių vietas, sutvarkyti senąsias žydų kapines, įrengti tinkamas nuorodas į jas ir informacinius stendus;

pabrėžia, kad paminklai kolaboravusiems su naciais ir sovietais ir kiti atminties ženklai neturi likti viešosiose erdvėse, jų atminimo neturi būti ugdymo programose;

pabrėžia, jog būtina tęsti per Holokaustą žuvusių žydų tapatybės paieškas, kad būtų galima žudynių vietas įamžinti aukų vardais ir pavardėmis;

kviečia Lietuvos savivaldybes Pasaulio tautų teisuolių vardais pavadinti miestų gatves, skverus ir mokyklas;

siūlo Vilniaus miesto savivaldybei kitas miesto viešąsias erdves pavadinti japonų diplomato, prieš 81 metus išdavinėjusio Japonijos tranzitines vizas nuo karo negandų bėgusiems žydams ir taip išgelbėjusio tūkstančius gyvybių, Čiunės Sugiharos vardu;

ragina Vilniaus miesto savivaldybę numatytoje vietoje įgyvendinti Pasaulio tautų teisuolių pastangas įprasminantį memorialo projektą;

vertina iniciatyvas ir kviečia tęsti ženklinant Pasaulio tautų teisuolių atmintį pažyminčiais ženklais jų paminklus;

siūlo skirti pakankamai lėšų atminties įamžinimui Panerių memoriale ir sukurti tarptautinę Panerių memorialo sutvarkymo tarybą;

siūlo sukurti Štuthofio koncentracijos stovyklos muziejui memorialinę ekspoziciją, skirtą nacių deportuotų ir nužudytų Kauno žydų geto ir jo apylinkių žydų atminimui;

siūlo sukurti Kloogo koncentracijos stovyklos muziejui memorialinę ekspoziciją, skirtą nacių deportuotų ir nužudytų Vilniaus žydų geto ir jo apylinkių žydų atminimui;

kreipiasi į Lietuvos gyventojus su prašymu siųsti archyvinių nuotraukų, dokumentų, eksponatų, susijusių su kaimynystėje gyvenusiais žydais, kopijas į Vilniaus Gaono žydų istorijos muziejų, kuris rengia nuolatinę ekspoziciją apie Lietuvos žydų gyvenimo istoriją;

kviečia Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministeriją tęsti ir plėtoti ugdymo programų turinį, žydų kultūros ir Holokausto istorijos mokymą;

ragina per pedagogų seminarus, vizitus į „Yad Vashem“ Holokausto memorialinį muziejų Jeruzalėje bei kitas programas siekti vieningesnio istorijos supratimo tarp lietuvių ir žydų, suvokiant Lietuvos žydų indėlį į Lietuvos paveldą ir nacių ir jų vietinių kolaborantų vykdyto Holokausto mastą Lietuvoje;

kviečia Lietuvos istorijos institutą, Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centrą ir istorikų bendruomenę dėti pastangas atverti visuomenei nežinomus Lietuvos žydų gyvenimo istorijos puslapius;

priduria, jog veiksmingos antisemitizmo prevencijos ir kovos su juo priemonės yra aktyvesnė švietimo ir informuotumo apie Holokaustą didinimo veikla, žydų bendruomenių ir susibūrimo vietų saugumo užtikrinimas bei reguliari neapykantos nusikaltimų prieš žydus stebėseną;

prašo Lietuvos Respublikos Vyriausybę įgyvendinti 1998 metais pasirašytus Vašingtono principus dėl nacių konfiskuotų meno vertybių ir parengti įstatymo dėl nacių pagrobtų meno kūrinių restitucijos projektą;

ragina Lietuvos Respublikos Vyriausybę tarptautinėje bendruomenėje kelti klausimą dėl iš Lietuvos pagrobtų šimtmečiais kurtų judaikos vertybių grąžinimo į Lietuvą;

prašo Lietuvos Respublikos prokuratūrą pradėti tarptautinį tyrimą dėl Žydų liaudies banko konfiskavimo;

kviečia Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministeriją stiprinti broliškus ryšius tarp lietuvių ir kitų tautybių išeivių visame pasaulyje;

džiaugiasi sėkmingai vykstančiais Vilniaus Didžiosios sinagogos (Vokiečių g. 13A, Vilnius) komplekso archeologiniais tyrinėjimais, kurių metu aptikta Bima – svarbi centrinė sinagogos dalis, nuo kurios yra skaitoma Tora, vyksta pamaldos;

pažymi, jog buvusi Vilniaus Didžioji sinagoga, kuri buvo viena didžiausių žydų religinių institucijų Rytų Europoje, yra svarbi kultūros paveldo vertybė, garsėjusi kaip svarbus žydų dvasinis ir švietimo centras, suteikęs Vilniui Šiaurės Jeruzalės vardą;

vertina visuomenės ir valstybės siekį išsaugoti ir įamžinti Lietuvoje šimtmečiais kurtą žydų kultūros paveldą;

prašo Valstybinės kultūros paveldo komisijos virtualioje Lietuvai reikšmingo kultūros paveldo užsienyje duomenų bazėje „U-PAVELDAS“ viešinti duomenis apie Lietuvai reikšmingą kultūros paveldą užsienyje, susijusį su Lietuvos žydų veikla;

prašo Lietuvos Respublikos Vyriausybės didinti finansavimą Paveldotvarkos programai, tai leistų daugiau lėšų skirti Lietuvos žydų paveldo sutvarkymui;

kviečia Lietuvos Respublikos Vyriausybę, Vilniaus miesto savivaldybę, Lietuvos ir užsienio žydų bendruomenes pradėti diskusijas ne tik dėl tinkamo Vilniaus Didžiosios sinagogos įpaveldinimo, bet ir dėl galimo jos atstatymo.

Seimo Pirmininkė

Viktorija Čmilytė-Nielsen